

Η παρακαταθήκη του Σαλβαδόρ Αλιέντε

► Του **ΚΩΣΤΑ ΗΣΥΧΟΥ***

ΕΧΟΥΝ ΠΕΡΑΣΕΙ 45 χρόνια από τον θάνατο του Σαλβαδόρ Αλιέντε σε εκείνο το αμερικανοκίνητο και αιματηρό πραξικόπημα του Πινοσέτ και η μορφή του όχι απλώς δεν ξεθωριάζει, αλλά συνεχίζει να αποτελεί ένα σημαντικό πολιτικό και ηθικό ορόσημο στην εποχή μας.

Ο «σύντροφος πρόεδρος», όπως τον αποκαλούσε ο απλός λαός, έμεινε πιστός στις πεποιθήσεις του μέχρι τέλους και ίσως να είναι ο μόνος πρόεδρος που ανέλαβε πλήρως το βάρος μιας κυβέρνησης που είχε ταυτιστεί με τον λαό μέχρι το τελευταίο λεπτό της ζωής του θυσιάζοντας τον ίδιο τον εαυτό του. Για την Ελλάδα των μνημονίων και της μεταμνημονιακής μέγκενης έννοιες όπως η αυτοπεποίθηση, η καθαρότητα του λόγου, η συνέπεια, η απόδοση στον λαό της αλήθειας και η ηθική διάσταση της Αριστεράς έχουν τεράστια επίδραση και διδακτικό -και όχι μόνο- χαρακτήρα.

Απόδειξη αυτού είναι ότι υπάρχει μια λέξη στα χείλη του Αλιέντε, που επαναλαμβάνεται επανειλημμένως, και αυτή η λέξη είναι η μόνη που επαναλαμβάνει τις τελευταίες ώρες: «Αφροσίωση». Γι' αυτό λέει: «Θα πληρώσω με τη ζωή μου την πίστη μου στον λαό». «Η μνήμη μου πρέπει να είναι αυτή ενός άξιου ανθρώπου, πιστού στην πατρίδα και τον λαό». «Θα είμαι πάντα μαζί σας και θα συνεχίσετε να με ακούτε». «Ο σπόρος που δίνουμε στην αντάξια συνείδηση χιλιάδων Χιλιανών δεν μπορεί να στερέψει... Ο λαός πρέπει να υπερασπιστεί τον εαυτό του».

ΤΙ ΚΑΛΥΤΕΡΟ από αυτόν τον λόγο για να ανακαλύψουμε, σε μια απροσδόκητη και βαθιά σύνθεση, αυτό στο οποίο ο Σαλβαδόρ Αλιέντε ήταν αυθεντικά στη ζωή; Πώς μπορούμε να συγκρίνουμε κάθε είδους παρατηρήσεις, όσο διεισδυτικές κι αν είναι, με αυτό που ρέει αυθόρμητα από έναν μεγάλο άνθρωπο όταν εξαφανικά προβάλλεται προς την αιωνιότητα;

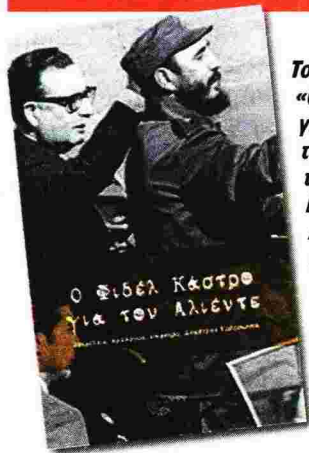
Ο Σαλβαδόρ Αλιέντε συνάντησε τον θάνατο κατά τη διάρκεια των βομβαρδισμών και τη φωτιά στο προεδρικό μέγαρο «La Moneda», αλλά, πριν προσφέρει τη ζωή του και αποτελέσει παράδειγμα ηρωισμού σπάνιο για την εποχή του και την εποχή μας, άφησε μηνύματα και τις τελευταίες «αλήθειες» για τον κόσμο και τους ανθρώπους που τον επέλεξαν μέσα από καθαρές και δημοκρατικές εκλογές.

ΕΚΕΙΝΟ ΤΟ ΜΟΙΡΑΙΟ πρωί της 11ης Σεπτεμβρίου 1973, αντιμέτωπος με το στρατιωτικό πραξικόπημα, χωρίς δισταγμό ενέκρινε ένα λιτό ψήφισμα και αντιμετώπισε με το όπλο στο χέρι, κλειδωμένος με μια κούφια πιστούς συντρόφους του στο κτιριακό συγκρότημα, σύμβολο της αστικής εξουσίας της Χιλής. Οι πενήντα άντρες που

AP PHOTO/STEBAN FELIX

«Θα πληρώσω με τη ζωή μου την πίστη μου στον λαό». «Η μνήμη μου πρέπει να είναι αυτή ενός άξιου ανθρώπου, πιστού στην πατρίδα και τον λαό». «Θα είμαι πάντα μαζί σας και θα συνεχίσετε να με ακούτε». «Ο σπόρος που δίνουμε στην αντάξια συνείδηση χιλιάδων Χιλιανών δεν μπορεί να στερέψει... Ο λαός πρέπει να υπερασπιστεί τον εαυτό του».

Το βιβλίο «Ο Φιδέλ Κάστρο για τον Αλιέντε», του καθηγητή του Παντείου Πανεπιστημίου, Δημήτρη Καλτσώνης

τον συνόδευσαν εφοδιασμένοι με ελαφρύ οπλισμό κατάφεραν να συγκρατήσουν τη συνδυασμένη επίθεση των στρατιωτικών δυνάμεων για πάνω από έξι ώρες.

Το απαράμιλλο θάρρος του πριν από το τέλος μάς δίνει την υψηλή έννοια της αξιοπρέπειάς του, όταν στο γραφείο του οι άνθρωποι που μετέφεραν τις τελευταίες του λέξεις μαρτυρούν την ευγενή ηθική αίσθηση του: «Δεν έχω καμία πικρία, αλλά απογοήτευση...». «Η Ιστορία θα τους κρίνει...». «Θα υπάρξει ηθική και πολιτική δικαίωση». Είναι αξιοσημείωτο να σημειώσουμε τον τρόπο με τον οποίο μετρά τα λόγια του όταν αναφέρεται σε εκείνους που διοικούν το πραξικόπημα, προσπαθώντας να αποφύγει κάθε υπερβολή. Ξέρει ότι δεν είναι αυτός ο οποίος θα αποδώσει την τελική κρίση, αλλά η ίδια η Ιστορία.

ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ της δραματικής περιπέτειας της Χιλής δείχνουν ότι στις 4 Σεπτεμβρίου 1970 η Unidad Popular στη Χιλή έλαβε την πρώτη σχετική πλειοψηφία. Στις 26 Οκτω-

βρίου ο Σαλβαδόρ Αλιέντε επικυρώνεται από το Κογκρέσο ως νέος πρόεδρος της Χιλής. Στις 4 Νοεμβρίου του ίδιου έτους αναλαμβάνει την προεδρία της Χιλής και εδρώνονται και αυξάνονται οι διπλωματικές, οικονομικές και πολύμορφες σχέσεις με την Κούβα και με τις άλλες σοσιαλιστικές χώρες. Η Χιλή δηλώνεται από τη Δύση ως «μη εναρμονισμένο έθνος». Ο Κίσινγκερ αυτοπροσδιορίζεται ως αυτόκλητος παγκόσμιος εισαγγελέας του αμερικανικού ιμπεριαλισμού και μετατρέπεται στον βασικό ηθικό αυτουργό της εγκληματικής συνέχειας σε βάρος της Χιλής και του λαού της.

Η κυβέρνηση του Αλιέντε, που υποστηρίζεται από τη Λαϊκή Ενότητα, μια πλατιά συμμαχία των αριστερών κομμάτων, έθεσε τον στρατηγικό στόχο για τη δημιουργία ενός σοσιαλιστικού κράτους, χρησιμοποιώντας νομικά και πολιτικά μέσα της τότε αστικής εκτελεστικής εξουσίας της Χιλής στον δρόμο προς τον σοσιαλισμό. Ετσι εγκαινιάστηκε, όχι μόνο στο πλαίσιο της παγκόσμιας Αριστεράς, μια μεγάλη θεωρητική συζήτηση.

ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ του «Ο Φιδέλ Κάστρο για τον Αλιέντε», ο καθηγητής του Παντείου Πανεπιστημίου Δημήτρης Καλτσώνης, για πρώτη φορά ίσως στην ελληνική Αριστερά, κάνει μια πετυχημένη απόπειρα για μια εποικοδομητική αποτίμηση των γεγονότων, εξαιρετικά πλούσια σε θεωρητικό βάθος προσέγγιση για το παράδειγμα της Λαϊκής Ενότητας στη Χιλή και τον Αλιέντε, μια συγγραφική δουλειά πλήρως αποφορτισμένη από δογματισμούς και εύκολες κρίσεις. Στο βιβλίο του Δημήτρη Καλτσώνης παρουσιάζεται για

πρώτη φορά στο ελληνικό κοινό η ιστορική ομιλία του Φιδέλ Κάστρο λίγες μόνο μέρες μετά το πραξικόπημα Πινοσέτ στη Χιλή ενώπιον ενός εκατομμυρίου διαδηλωτών στην Πλατεία της Επανάστασης στην Αβάνα. Στην ομιλία του ο Κάστρο αναλύει την ταξική ουσία της σύγκρουσης και αποκαλύπτει σοβαρές, άγνωστες ακόμη και σήμερα, πλευρές και λεπτομέρειες της φασιστικής επίθεσης και του ρόλου της κουβανέζικης επανάστασης στην αντιμετώπισή της.

Η επιστημονική, κοινωνική, οικονομική και διεθνή ανάλυση των γεγονότων εκείνης της εποχής ανοίγει έναν νηφάλιο και αναγκαίο διάλογο για το χθες, το σήμερα και το αύριο της Αριστεράς. Εργα όπως η εθνικοποίηση του χαλκού, η εθνικοποίηση των περιοχών-κλειδιά της οικονομίας και η επιτάχυνση της αγροτικής μεταρρύθμισης στη μέση της διεθνούς πολιτικής πώλησης του Ψυχρού Πολέμου και μια σοβαρή εγκώρια οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση αποτελούν αναγκαία επιστημονικά εργαλεία για τη μελέτη του «σοσιαλιστικού δρόμου της Χιλής» την εποχή εκείνη.

ΣΤΙΣ 11 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ το πραξικόπημα τελειώνει με το κράτος δικαίου στη Χιλή. Οι δημοκρατικοί θεσμοί έκλεισαν και αντικαταστάθηκαν από μια δικτατορία με επικεφαλής τον Αουγκούστο Πινοσέτ, ο οποίος δημιούργησε ένα νέο θεσμικό πλαίσιο που βασιζόταν στην καταστολή και τη συστηματική εγκληματική δολοφονία των αντιπάλων του.

Ο «σύντροφος πρόεδρος» με μια κούφια συνεργάτες αντιστάθηκαν στο Palacio de la Moneda, βομβαρδιζόμενοι από την αεροπορία. Στην τελική επίθεση ο Αλιέντε δολοφονείται. Η συντριπτική πλειονότητα των επιζώντων εξαφανίζονται, ξεκινώντας έτσι τον τεράστιο κατάλογο δεκάδων χιλιάδων κρατουμένων που «εξαφανίστηκαν» και δεν σταμάτησαν να αυξάνονται κατά τα χρόνια της δικτατορίας.

Η ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ μνήμη τοποθετεί στην ιστορία των λαών αυτή που δεν γράφεται από τους συγκυριακούς εφήμερους νικητές αλλά από τους ηθικά και πολιτικά νικητές, τους λαούς που θα μνημονεύουν έναν πρόεδρο, του οποίου η επαναστατική διαδρομή αποτελεί μια γιγάντια ιστορική παρακαταθήκη σαν αυτή του Τσε. Αυτοί οι λίγοι και τόσο πολύ αγαπημένοι επαναστάτες ενώνουν όλες τις «φυλές» της Αριστεράς.

Αυτοί εμπιρεύουν το πραγματικό ηθικό πλεονέκτημα και ιστορικό απόθεμα της Αριστεράς, που δεν μετριέται στην άσκοπη μαγειρεμένη συνταγή των ημερών.

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ μπόι του Αλιέντε, του Τσε και άλλων ηρώων της παγκόσμιας Αριστεράς παραμένει καθαρό, άθικτο. Μπορεί κάποιος να αρέσκονται να τους μιμούνται με ανούσιες πολιτικές πρακτικές ή να τους παπαγαλίζουν σε επετειακές ομιλίες, αλλά το μόνο που ίσως καταφέρουν είναι να φουσκώνουν στιγμιαία το «εγώ» τους.

*Πρώην υπουργός